

Motywy, toposy i biblizmy

frazieologizmy biblijne i mitologiczne, toposy (vanitas, theatrum mundi...), motywy w lekturach

opracowanie: **Mateusz Będkowski** · niekazmuliczyc.pl

KLUCZ NAUCZYCIELA

Grupa A

Suma: 11 pkt

Czas: 15 min

5 zadań · 11 punktów · 15 minut · bez pomocy · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych liczy się trafność, poprawność językowa i pisownia.

Zadanie 1. (0–4)

OTWARTE

Zakreśl źródło związku frazeologicznego: Biblia czy mitologia.

1. „zakazany owoc” — **Biblia / mitologia**
2. „wieża Babel” — **Biblia / mitologia**
3. „puszka Pandory” — **Biblia / mitologia**
4. „stajnia Augiasza” — **Biblia / mitologia**

Odpowiedź: 1. Biblia; 2. Biblia; 3. mitologia; 4. mitologia**Rozwiązanie:** Biblizmy pochodzą z Pisma Świętego (Stary i Nowy Testament), mitologizmy — z mitów greckich i rzymskich.**Punktacja:**

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Zadanie 2. (0–1)

ZAMKNIĘTE

Co oznacza wyrażenie „syzyfowa praca”?

- A.** człowiek bezinteresownie pomagający innym
- B.** miejsce wymarzone, upragnione
- C.** rzecz zakazana, a przez to kusząca
- D.** praca ciężka i bezowocna

Odpowiedź: **D****Rozwiązanie:** „syzyfowa praca” — praca ciężka i bezowocna (mitologizm).

Błędne odpowiedzi: pozostałe znaczenia należą do innych frazeologizmów.

Punktacja: **1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Co oznacza wyrażenie „umywać ręce”?

- A. zamęt, brak porozumienia między ludźmi
- B. cierpienie z powodu bliskiego, lecz nieosiągalnego celu
- C. miejsce wymarzone, upragnione
- D.** uchylać się od odpowiedzialności

Odpowiedź: D

Rozwiązanie: „umywać ręce” — uchylać się od odpowiedzialności (biblizm).

Błędne odpowiedzi: pozostałe znaczenia należą do innych frazeologizmów.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Wpisz nazwę toposu lub motywu (po łacinie albo w nazwie ustalonej), który opisano.

1. _____ — pamięć o nieuchronności śmierci
2. _____ — nieśmiertelność poety dzięki jego twórczości
3. _____ — przemijanie i marność ziemskich spraw

Odpowiedź: 1. memento mori; 2. non omnis moriar; 3. vanitas

Rozwiązanie: Toposy to stałe, powracające w kulturze motywy i obrazy; wiele z nich ma łacińskie nazwy.

Punktacja:

1. 1 pkt — podpunkt 1
2. 1 pkt — podpunkt 2
3. 1 pkt — podpunkt 3

Podaj tytuł lektury obowiązkowej (autora, jeśli to konieczne), w której występuje motyw.

1. motyw marności (vanitas): _____
2. motyw nieśmiertelności poety (non omnis moriar): _____

Odpowiedź: 1. np. Księga Koheleta; wiersze poetów baroku (np. D. Naborowski); 2. np. Horacy, „Exegi monumentum” (Pieśń III 30); J. Słowacki, „Testament mój”

Rozwiązanie: Uznaj każdy utwór z listy lektur, w którym motyw rzeczywiście występuje; w kluczu podano przykłady.

Punktacja:

1. 1 pkt — trafny utwór — motyw marności (vanitas)
2. 1 pkt — trafny utwór — motyw nieśmiertelności poety (non omnis moriar)

Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

Proponowana skala ocen (11 pkt)

11–10 pkt: bardzo dobry · 9 pkt: dobry · 8–7 pkt: dostateczny · 6–5 pkt: dopuszczający · 4–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnętrznych zasad oceniania.